

Σ. Φλογαίτης, «Ἡ ῥήτρα “κυρὰ καὶ νοικοκυρὰ” στὶς διαθῆκες τοῦ ἀρχαιοφυλακείου Λευκάδας», *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Λευκαδικῶν Μελετῶν* 4 (1977), σ. 56-57.

1709, 23 Ιουλίου

«... ἔτι λέγει ἀφήνει διὰ νόμιμον καὶ καθολικόν του κληρονόμον μετὰ τὸν θάνατόν του τὸ παιδί του τὸν γιῶργο καὶ ἀφήνει κυρὰ καὶ νοικοκυρὰ εἰς ὅλο του τὸ πρᾶγμα κινητὸ καὶ ἀκίνητο ὅποῦ ἔχει τὴν συμβίαν του τὴν Κεράτζα ἀναστασία ἢ ὁποῖα νὰ εἶναι ὑποσχόμενη νὰ στέκη ἀνταμῶς μὲ τὸν ἄνωθεν υἱόν του τὸ γιῶργο καὶ νὰ τὸ κυβερνήσῃ καὶ ἐρχόμενο τὸ παιδί εἰς νόμον ἡλικίαν καὶ δὲν τὸ ἤθελε εὐχαριστᾷ ἢ γνώμη του νὰ σταματήσῃ μὲ τὴν μητρυγιά του νὰ κάμουν τὸ πρᾶμα του ὅλο ἥγουν εἰς δύο μερδικὰ ὅμοια καὶ τὸ ἓνα νὰ παίρνῃ ὁ κληρονόμος καὶ ἕτερον ἢ ἄνωθεν κυράτζα ἀναστασία ἢ γυνή του μὴ ἡμπορῶντας τὸ αὐτὸ παιδί νὰ τὴν ἐνοχλήσῃ εἰς τὸ μισὸ μερτικό της τοῦ πρᾶμάτου τὴν αὐτὴν μητρυγιά του ἀλλὰ οὔτε καὶ ἄλλος τινὰς νὰ ἡμπορῇ νὰ πρετεντέρῃ τίποτες ...».

390

1709-1779. Ἰδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Μύκονος.

Σ. Μάνεσης, «Ἡ ἐν Μυκόνῳ μονὴ τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος», *ΕΜΑ* 4 (1951-1952), σ. 79-83, 110-119.

391

1710-1784. Ἰδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Ἄνδρος.

Δ. Πασχάλης, *Λατῖνοι ἐπίσκοποι Ἄνδρου (1208-1710)*, Ἀθῆναι 1927, σ. 23-25.

392

1710-1821. Ἐγγραφα τῶν Δραγομάνων τοῦ οθωμανικοῦ στόλου: Δικαστικὲς αποφάσεις σε α' καὶ β' βαθμὸ ἐπὶ αστικῶν καὶ ποινικῶν υποθέσεων, οδηγίες πρὸς τοὺς τοπικοὺς κριτὲς τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου γιὰ τὴν ἐπίλυση ἰδιωτικῶν διαφορῶν, διαταγὲς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως σε βάρος τῶν ηττηθέντων διαδίκων, ἐπικυρώσεις συνυποσχετικῶν καὶ αποφάσεων αἰρετοκρισίας. Κωνσταντινούπολη, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Σαντορίνη, Χίος.

Μ. Τουρτόγλου, *Λυδία Παπαρρήγα - Ἀρτεμιάδης, Ἡ συμβολὴ τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου στὴν προαγωγὴ τῆς δικαιοσύνης τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου*, Ἀθήνα 2002 (*ΕΚΕΙΕΔ* 36, Παράρτημα II), σ. 15 σημ. 23, σ. 29-108 αρ. 1-68.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΡΑΓΟΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΗΜΑΚΗ. ΔΕΝ ΑΝΑΤΡΕΠΕΤΑΙ ΤΟ ΚΥΡΟΣ
ΤΩΝ ΔΙΑΘΗΚΩΝ ΑΠΟ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΟΘΩΜΑΝΩΝ ΚΡΙΤΩΝ

1754, 28 Φεβρουαρίου

«Τιμιώτατοι καὶ χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ προεστοὶ τῆς Μυκόνου. Τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς χαιρετοῦμεν νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ τὸ παρόν μας ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ. Διὰ τοῦ παρόντος σᾶς φανερώνομεν ὅτι μᾶς ἐφανερώσαν ὅτι ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς, πρώην βοϊβόδας, ἐχάλασεν τὴν διαθήκην τῆς Καλομοίρας τοῦ Κίτση καὶ ἐπῆρε τὸ κλεῖσμα εἰς τὴν Καρδαμίλα καὶ τὸ ἔδωκε τῆς θυγατρὸς τοῦ Δημήτρη Κίτση. Καὶ ἐπειδὴ εἶναι παράνομον νὰ χαλνοῦνται αἱ διαθήκαι καὶ περὶ πλέον οἱ βοϊβοδάδες δὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ κάμουν τέτοιες ἀποφάσεις, λοιπὸν λαμβάνοντας τὸ παρόν μας ἢ διαθήκη τῆς Καλομοίρας νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος της καὶ τὸ γράμμα ὁποῦ ἔδωκε περὶ τούτου ὁ βοϊβόδας Ἀλῆ ἀγᾶς εὐθὺς νὰ τὸ πάρετε καὶ νὰ τὸ ξεσκίσετε. Ἄς ἔχωμεν λοιπὸν τὴν περὶ τούτου ἀπόκρισιν ...».

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΡΑΓΟΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΠΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΑΦΟΡΑΣ. ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΔΥΣΜΕΝΗ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΗΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΥΛΩΝ
ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΤΗΤΗ

1809, 4 Ιουνίου

«Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Μυκόνου τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς χαιρετῶμεν, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Οἱ παῖδες τοῦ μακαρίτου Μαρκάκη καὶ ἔγγονοι τῆς ἀποθανούσης Μπιατρίτζας συγχωρημένου, ὁ Κουράκης δηλονότι καὶ ἡ Μαρίτζα, ἀνήγγειλαν ἡμῖν δεινοπαθῶς ὅτι τινὲς τῶν αὐτόθι συγγενῶν τῆς ἀποθανούσης Μπιατρίτζας παρεμποδίζουσι τὰ κληρονομικὰ αὐτῶν δίκαια, ἐπερειδόμενοι εἰς τὸ κῶλον τῆς διαθήκης, ὅπερ διαλαμβάνει πῶς «αὐτὰ ὅλα ὁποῦ ἀφήνω εἰς τὰ ἐγγόνια μου, ἂν ἤθελε τοῖς ἀκολουθήσῃ θάνατος προτοῦ νὰ ὑπανδρευθοῦν, νὰ μὴν ἡμπορῇ ἢ μητέρα των νὰ κληρονομῇ τὸ παραμικρόν». Ὅπερ καὶ θεωρήσαντες ἡμεῖς καὶ ἐπιθεωρήσαντες ἀκριβῶς, ἐπειδὴ ἔγνωμεν ὅτι ἡ παραγγελία αὐτὴ παρεισῆχθη ἐν τῇ διαθήκῃ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴν ἀποξενωθῇ ἡ περιουσία αὕτη, δὲν ἀπαγορεύει ὅμως τὸ νὰ μὴν κληρονομήσωσιν οἱ παῖδες, ἐὰν δὲν ἤθελον ὑπανδρευθῇ. Ἄλλως τε καὶ μὲ τὸ νὰ χρήζωσι τὰ νῦν τῆς περιουσίας ταύτης διὰ τὴν ἀφρευκτον ὑπὲρ παιδείας καὶ ἀνατροφῆς αὐτῶν δαπάνην, γράφοντες προστάζομεν ἀποφασιστικῶς ὑμᾶς νὰ καθυποβάλλητε τοὺς τοιούτους συγγενεῖς τῆς εἰρημένης Μπιατρίτζας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, νὰ ἀφήσωσι ἐλεύθερα τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ διαλαμβανόμενα κινητὰ καὶ ἀκίνητα πράγματα εἰς τὴν πληρεξουσιότητα τῶν εἰρημένων ἐγγόνων της, ὅ,τι δηλαδή ἢ ἀποθανοῦσα ἀφήνει πρὸς αὐτὰ τὰ ἐγγόνια της, ὥστε τὰ μὲν ἀκίνητα ἐλευθέρως νὰ τὰ πωλήσωσιν εἰς πούμπλικον ἱκάντο, τὰ δὲ κινητὰ νὰ ἐξοικονομηθῶσι διὰ τοῦ εἰς τὰ αὐτόθι Θεοδωράκη Πόμερ, ἐπιτρόπου τῶν εἰρημένων παιδῶν κατὰ τὴν πρὸς τὴν τιμιότητά του ἔγγραφον αὐτῶν ὁρδίναν, παρ' οὗ θέλει ζητηθῇ καὶ ἀσφάλεια τοῦ ὅτι ἡ μήτηρ ἐν παντὶ καιρῷ μένει ἀμέτοχος ταύτης τῆς περιουσίας, ἐὰν ὁ μὴ γένοιτο, ἤθελεν ἀκολουθήσῃ τοῖς παισὶ θάνατος. Οὕτω γενέσθω, μηδενὸς ἐναντιουμένου ἐξ ἀποφάσεως, ἐπειδὴ, ἂν ἀναφανῇ καὶ αὐτὴς ἀπὸ μέρους τῶν συγγενῶν καμμία δυσκολία ἢ ἐναντιότης, ὅχι μόνον ἡμεῖς θέλομεν κινηθῇ κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ κληρονομικὴ αὕτη ὑπόθεσις θέλει καταντήσῃ εἰς ἐξωτερικὸν ἐδῶ κριτήριον, καὶ τότε βέβαια εἰς οὐδὲν λογιζομένης τῆς διαθήκης αὐτοὶ ζημιοῦνται τὰ μέγιστα. Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴν γένη, ποιήσατε ὡς προστάζομεν ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὑγιαίνετε ...».

Ο ΔΡΑΓΟΜΑΝΟΣ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΟΥΡΟΥΖΗΣ ΕΠΙΚΥΡΩΝΕΙ ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΩΝ «ΚΑΝΤΖΕΛΑΡΙΚΩΝ» ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1820, 3 Ιουλίου

«Νικόλαος Μουρούζης επιβεβαιοῖ.

Ἐπειδὴ περὶ νὰ ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατῇ ἀρχαία τοπικὴ ἔννομος συνήθεια καὶ νόμος ἀμετάτρεπτος ὅτι ὅσα γράμματα ἤθελον γίνωνται, ἤγουν προικοσύμφωνα, πωλήσεις, ἀλλαγὰ καὶ λοιπὰ ἄλλα γράμματα (ἐκτὸς μόνον ὁμολογιῶν) νὰ γράφονται εἰς κοινὰς καγκελλαρίας καὶ εἰς πρωτονοταρικάς διὰ νὰ ἔχουν κάθε κῶρος καὶ ἰσχύν. Διὰ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη ἦτον καὶ ἡ πώλησις ὅπου ἔκαμεν ἡ ἀρχόντισσα Κρεββατοῦ κυρία Αἰκατερινάκι πρὸς τὸν ἐγγενέστατον σιγιὸρ Φραντζέσκον Σουμαρίπαν, κόνσολον τῆς σεμνοτάτης τοῦ βασιλέως Ὑλλάντας, διὰ τῆς μιᾶς ὥρας τὸ νερὸν ὅπου τοῦ ἐπώλησεν ἀπὸ τὸ περιβόλι τοῦ ἀφεντικοῦ, νὰ γένῃ εἰς κοινὴν καγκελλαρίαν τοῦ τόπου διὰ νὰ εἶναι γνωστὴ κοινῶς εἰς ὅλους. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὴν ἔγραψε μόνῃ της, ὡς παράλογος οὕσα, ἀποφασίζομεν κοινῇ γνώμῃ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὰ τοπικά μας ἔθιμα, ὅτι ἡ αὐτὴ πώλησις τῆς μιᾶς ὥρας τοῦ νεροῦ νὰ εἶναι ἄκυρος καὶ ὡς χάρτης ἄγραφος νὰ λογίζεται καὶ τὸ αὐτὸ νερὸν τῆς μιᾶς ὥρας νὰ μένῃ ὑπὸ τὴν ἀναφαίρετον δεσποτείαν τῆς ἀρχοντοπούλας τῆς αὐτῆς ἀρχοντίσσης Κρεββατοῦς, ὡς δικαίωμα τοῦ περιβολίου της τοῦ ἀφεντικοῦ. Οὕτως ἀποφαινόμεθα κατὰ τὸ δίκαιον διὸ καὶ ὑπογραφόμεθα ...».

393

1710-1834. Ἰδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Ἄνδρος.

Δ. Π ο λ έ μ η ς, «Ἀβαντάρια καὶ ἄλλα προικῶα έγγραφα ἐξ Ἄνδρου», *Πέταλον* 2 (1980), σ. 36-45, αρ. 1-6.

394

1711-1725. Ἰδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Μάρμαρα, Παροικιά (Πάρος), Μύκονος, Τήνος.

Ν. Ἀ λ ι π ρ ά ν τ η ς, «Ἀρσένιος Μενδρινὸς ὁ Πάριος ἀρχιεπίσκοπος Τήνου», *Παριανὰ* 59 (1995), σ. 299-312, αρ. 1-10.

395

1711-1757. Ἰδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Σκιάθος.

Β. Κ α ρ α β ί δ α ς, «Εφτά ανέκδοτα σκιαθίτικα έγγραφα (1717-1742)» *Θεσσαλικὸ Ἡμερολόγιον* 46 (2004), σ. 248-254, αρ. 1-7.

395α

1712. Διοικητικὸν έγγραφο. Κέρκυρα.

Π . Χ ι ώ τ η ς, *Ιστορικὴ ἔκθεσις περὶ τιμαρίων Κερκύρας, Ζάκυνθος* 1865, σ. 40-41, αρ. 12.